

Nr 418

Av herr **Domö m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående vissa avlönings- m. fl. anslag under riksstatsens fjärde huvudtitel för budgetåret 1955/56 m. m.*

I statsverkspropositionen anmälde försvarsministern, att av överbefälhavaren avgiven utredning med förslag till riktlinjer för krigsmaktens fortsatta utveckling icke kunde föranleda förslag till 1955 års riksdag på grund av förslagens komplicerade natur. Angeläget var emellertid, framhöll departementschefen, att vissa av överbefälhavarens förslag till rationaliseringar och besparingar i fredsorganisationen framlades redan under innevarande år, bl. a. indragning eller omorganisation av vissa truppförband med hästar. Chefen för armén hade i sådant syfte redan erhållit i uppdrag att inkomma med förslag.

I anslutning till denna försvarsministerns anmälan väcktes motioner i bägge kamrarna (I: 44, II: 30) med yrkande, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en allsidig utredning av de konsekvenser, som en avhästning av armén under fredstid skulle medföra.

Sedan chefen för armén inkommit med den begärda utredningen, har försvarsministern nu i proposition nr 110 avgivit förslag till organisationsändringar och anmält samtliga anslagsäskanden. Förslagen innebära betydande inskränkningar i arméns fredshästhållning. Arméns totala bestånd av varmblodiga hästar kommer att nedgå till 500 hästar. Den nya organisationen avses komma att genomföras under budgetåren 1956/57—1958/59. Vid K 3 skola samtliga trupphästar avvecklas och endast 15 befälshästar finnas kvar, vid K 4 minskas antalet stamridhästar till 360. Ridskolan vid Strömsholm och remontdepåerna skola nedläggas.

Jämsides med de överväganden, som gjorts inom försvarsdepartementet och av militära myndigheter, har inom jordbruksdepartementet företagits utredning rörande stuteristatens organisation. I proposition nr 102 har jordbruksministern avgivit förslag till det statliga stuteriväsendets framtida organisation, huvudsakligen grundat på ett av generaldirektören C. H. Nordlander såsom utredningsman avgivet betänkande. Beträffande krigsmaktens behov av hästar har därvid i huvudsak räknats med vad som angivits i chefens för armén ovannämnda förslag. Några synpunkter på totalförsvarets behov av hästar under krig äro icke framförda i betänkandet. Hingstdepån vid Strömsholm föreslås bli indragen. Huruvida anläggningarna vid Strömsholm skola kunna utnyttjas för landets hästavel

på annat sätt, exempelvis genom att dit förlägga utbildning i körning och hästvård för jordbrukets och skogsbrukets behov, kommer att senare övervägas efter ytterligare utredning.

Den i propositionen nr 110 föreslagna fortsatta avhästningen av armén har inom vida kretsar väckt undran och oro. Med hänsyn till den stora betydelse, som arméns hästhållning i fred har för landets hästavel, frågar man sig om näringslivets och civilförsvarets behov av dragkraft under beredskaps- och krigstillstånd tillräckligt beaktats. Man har uppmärksammat, att jordbruksministern i proposition nr 102, s. 32, uttalar, att för arméns krigsorganisation allttjämt räknas med ett relativt betydande antal hästar, att försvarsstaben i sitt yttrande över utredningen om stuteristatens organisation framhållit det vara av väsentlig betydelse, att näringslivets fredsekonomiska synpunkter och totalförsvarets behov av hästar i krig kunna tillgodoses. I ett avspärrnings- och krigsläge med åtföljande drivmedelsknapphet kommer draghästens betydelse för vårt näringsliv att öka. Krigsmaktens behov av hästar i krig, anför försvarsstaben vidare, kommer allttjämt att undandra näringslivet hästar i en situation, då hästens värde såsom dragkraft är störst. I yttrande över samma utredning har därjämte chefen för armén framhållit, att antalet skvadroner i krigsorganisationen förutsättes komma att minska med 30 procent, medan behovet av ridhästar kommer, på grund av minskning utav arméns fredsbestånd, att stiga med omkring 50 procent (prop. nr 102, s. 25—26). Tidigare har flerfaldiga gånger av myndigheter och offentliga utredningar (exempelvis försvarsstaben i yttrande över överste V. Tamms utredning 1944 om möjligheten att begränsa stamhästbeståndet, 1945 års utredning rörande åtgärder för ridhästavelns befrämjande) framhållits, att vid en minskning av arméns fredshästbestånd åtgärder samtidigt måste vidtagas för säkerställande av krigsbehovet.

Förklarligt är, att många ej kan frigöra sig från tanken, att arméns tillgodoseende med hästar vid mobilisering kan komma att gå ut över folkförsörjningen. Målsmän för såväl lantbruket som skogsbruket (Sveriges lantbruksförbund, skogsstyrelsen och Föreningen Skogsarbeten) ha i olika sammanhang meddelat sina bekymmer inför den redan nu rådande bristen på goda hästar för näringarnas behov. Det har därvid föreslagits, att vid Strömsholm borde komma till stånd en statlig hingsthållning med nordsvenska hingstar, samtidigt som staten där skulle anordna undervisning i körning och hästvård. Sådan undervisning har under de senaste åren i mindre omfattning och på enskilt initiativ bedrivits vid ridskolan. Chefen för armén har i anslutning härtill förordnat, att om dylik utbildning för civilt ändamål kommer till stånd, viss arméns utbildning i hästtjänst med fördel skulle kunna förläggas till Strömsholm. Frågan står

emellertid öppen i avvaktan på den ovannämnda utredningen, som pågår i jordbruksdepartementet.

Statsutskottet uttalade i sitt utlåtande nr 4/1954 i fråga om samgående mellan försvar och jordbruk, att de merkostnader, som äro förenade med arméns hållande av hästar för krigsbehov, böra till viss del bestridas av anslag under nionde huvudtiteln eller av statens hästavelsfond. Av det anförda torde också framgå, att en samordning av olika åtgärder för tillgodoseendet av krigsmaktens och näringslivets behov av hästar är önskvärd. Det synes icke finnas anledning att av besparingsskäl handla alltför brådstörtat i frågor, som beröra arméns hästhållning. Besparingarna för krigsmaktens del kunna befaras komma att leda till nödtvungna åtgärder för hästavelns befrämjande. Läget synes f. n. icke kunna överblickas.

I anslutning till vad i olika sammanhang framhållits angående nödvändigheten av att det i ett krigsläge finnes möjlighet att inom landet uppbringa för krigsmakten och näringslivet — främst lantbruket och skogsbruket — erforderligt antal hästar, anse vi, att den föreslagna minskningen av arméns hästbestånd icke bör beslutas, förrän åtgärder vidtagits eller åtminstone planerats för tryggnad av landets hästbehov under krig. Det synes oss icke välbetänkt att ur överbefälhavarens utredning och förslag utbryta de delar, som starkt inverka på arméns hästhållning. Även dessa spörsmål äro i behov av ytterligare utredning.

På grund av vad sålunda anförts hemställa vi,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 110 måtte besluta, att den föreslagna omorganisationen av kavalleriet samt indragandet av ridskolan i Strömsholm och remontdepåerna skola i likhet med handläggningen av överbefälhavarens förslag i övrigt genomföras, först när en säkrare grund för frågornas bedömande föreligger.

Stockholm den 16 mars 1955

<i>Fritiof Domö</i>	<i>Herbert Hermansson</i>	<i>Justus Lindgren</i>
<i>Olof Pålsson</i>	<i>Josef Nord</i>	<i>Carl Eskilsson</i>
<i>Alfr. Nilsson</i> Steneberg	<i>G. Elofsson</i> Vä	<i>Osc. Werner</i>
<i>Gunnar Lodenius</i>	<i>Rudolf Boman</i>	<i>And. E. Johansson</i>
<i>Ebbe Ohlsson</i>	<i>Tage Magnusson</i>	<i>Jon N. Jonsson</i>
<i>Rob. Krügel</i>		<i>Tor Björnberg</i>